

JUŽNÁ AMERIKA 2016

ČASŤ 2/3 BOLÍVIA

↘ text: M. Špirko, foto: archív autora

Počas uplynulých siedmich dní cestovania na sever za našim cieľom - nádhernou Bolíviou sme prešli zhruba 2000 km z čilského prístavu Valparaíso cez pohorie Ánd do Argentíny, pri meste Belen sme stretli prechádzajúci Dakar a podarilo sa nám docestovať na začiatok náhornej plošiny Altiplano, ktorá je po Tibetskej náhornej plošine druhá najrozsiahlejšia na Zemi.

8. deň

Ráno je v Andách chladno, takže vyľezame zo stanov do poriadnej zimy, ale slniečko hreje a tak je čoskoro teplo. Sme už na nadmorské výšky aklimatizovaní a tak aj napriek vysokej nadmorskej výške 4300 m n. m. sme spali výborne. Dnes máme na pláne presun cez hraničný priesmyk Paso Sico do Čile. Naraňajkuje sa zo zásob, ktoré ešte máme, zbalíme stany a vyrážame. Počas posledných niekoľkých dní, ktoré sme strávili v blízkosti Ánd, sme pochopili, že toto horstvo je obrovské, oveľa väčšie ako Pamír v Ázii, ktorý sme prešli štvorkolkami pred dvoma rokmi krížom krážom. Andy sa tiahnu od severu na juh cez celú Južnú Ameriku, od Venezuely až po Patagóniu. Andy sú asi 7000 km dlhé a až 500 km široké a ich priemerná výška je asi 4000 m

n. m. Najvyšším vrchom je argentínska Aconcagua, vysoká 6 959 m, pri nej sme sa zastavili druhý deň nášho tripu. Stúpanie do Pasa Sico je po kľukatej, šotolinovej ceste. V tejto oblasti ako aj v celej oblasti Altiplano sa nachádzajú vysokohorské púštne a sopečné cesty z tvrdej udupanej suty - šotoliny, niekedy viditeľné len iným sfarbením alebo zvlneným terénom od vozidiel 4x4. Topografická navigácia nám radí skratku šotolinovou cestičkou na východ a tak neváhame a odkláňame sa od „hlavnej“ cesty a pokračujeme po úzkej ledva badateľnej stope v sopečnom povrchu náhornej plošiny, až sa náš navigátor Matúš zastaví a ukazuje na prístroj: „Tu je hranica Argentíny s Čile“. Hlavnú cestu cez priesmyk vidíme od nás asi kilometer ako sa prepletá pomedzi sopečné kužeľe. Nakolko

musíme absolvovať povinnú hraničnú kontrolu, napojíme sa na hlavnú cestu a po pár kilometroch prichádzame k rampe, vedľa ktorej sa nachádza jedna plechová budova a pred ňou terénne vozidlo carabinierov. A sme na hranici. Aspoň sme si mysleli. Aké však bolo naše prekvapenie keď nám carabinieri oznámili, že budova colnice sa nachádza naspäť asi 30 km pod pasom Sico. A boli veľmi prekvapení, ako sme sa dostali až hore k nim bez toho aby sme boli na colnici. Takže sme sa otočili a vyrazili naspäť dole kopcom tentokrát však „hlavnou“ cestou (rozumej taká istá šotolina, akurát širšia). Prišli sme teda po chvíli na colnicu ale až po príchode nás napadlo aký „prúser“ nám hrozí. My sme totiž tým, že sme išli skratkou krížom planinou, nelegálne prekročili argentínsko-čilské hranice a teraz,

keď sme sa vrátili od carabinierov, sme prišli na colnicu z čilskej strany. A pritom sme colníkom tvrdili lámanou španielčinou že ideme z Argentíny a že chceme legálne vstúpiť na územie Čile. „Ale však vy z Čile idete teraz! A chcete vstúpiť do Argentíny!“ Zaváňalo to pekným problémom, pretože nelegálne prekročenie hraníc sa v týchto krajinách trestá basou, ale zachránila nás, ako to zvyčajne býva, náhoda. Po cca 2 hodinách pobytu na colnici a vysvetľovania a kreslenia na papier sa colníci striedali a nastúpil nový colník - s poľskými koreňmi. Vedel lámame poľsky a tak sme mu vysvetlili situáciu. Krútil hlavou, pretože tá naša „skratka“ je vojenská cesta a územie mimo cesty je zaminované, upozornili nás na to, vydali nám potrebné dokumenty, otočili a pustili späť do Čile, tentokrát

ŠTVORKOLKY
POPRAD

už oficiálne. Po 15 minútach sme opäť na vrchole pasu, tentokrát sme ukázali carabinierom papiere, rampa sa zdvihla a pokračovali sme ďalej. Uff, zabilo nám to kopec času a zožralo veľa benzínu, ale pokračujeme veselo ďalej, cesta Ruta 25 sa vinie pustými vysokohorskými planinami vo výškach nad 4000 m n. m. Hory sú krásne zafarbené väčšinou do červena od rôznych minerálov. Chýbajú tu akékoľvek stromy a na rozľahlých pláňach sa vyskytuje jedine prízemná vegetácia - trsy veľmi odolnej trávy „ichu“. Prevládajúcim biotopom je tzv. „puna“, čo je horská tundra. Aj odhad výšky je ťažký, pretože vrcholy sopiek a kopcov sa zdajú na dosah ruky, majú 1, možno 2 kilometre, ale pritom výška týchto vulkánov je 5-6000 m. Oči sme mohli nechať na nádherných farebných lagúnach, solných pláňach, rozmanitých skalných útvaroch a mohutných sopkách. Altiplano je proste krajina ako z inej planéty. A po tejto vysokohorskej kráse sa budeme pohybovať nasledujúce 2 týždne! Chvilu sa bavíme naháňaním miestnych vysokohorských bežcov - lamy a alpaky, ale šancu nemáme žiadnu. Vysoká nadmorská výška a zábava s lamami sa podpisuje aj na

spotrebe našich štvorkoliek, cestou vytankujeme aj zásoby z bandasiiek ale na sklonku dňa benzín chýba. Urobili sme aj cca 100 km navyše behaním po colniciach. Ja s Vladom zostaneme s prázdnyimi nádržami stáť pri ceste a Matúš s Peťom so zbytkami paliva pokračujú ďalej, po cca 50 km dorazia do osady Socaire, kde zoženú bandasku benzínu od miestneho chlapíka, ktorý má auto a vráti sa po nás. V osade, ktorá má asi 100 duší zostávame spať, stany postavíme na verande jedinej reštaurácie/krčmy ktorá tu je. Ochotné ženy nám urobia večeru a po návšteve miestneho „námestia“, kde sa vo veľkom zabáva a tancuje, zaľahneme spať. Chlapík nám na ráno zabezpečil benzín, doviezol na pick-upe 100 litrov, tankujeme a po raňajkách vyrážame ďalej. Klesáme do cca 100 km vzdalenej dedinky na okraji púšte - do San Pedra de Atacama, kde si plánujeme pár dní oddýchnuť pred vstupom do Bolívie.

9. deň

San Pedro de Atacama je malá dedinka s cca 5000 obyvateľmi na okraji púšte Atacama ležiaca pár kilometrov od hranice s Bolíviou. Za

dedinou sa pyšne vypína do výšky 5400 m n. m. vulkán Licancabur s dokonale pravidelným kužeľom, ktorý leží na čilsko-bolívijskej hranici a s ním susediaci vulkán Juriques vysoký 5704 metrov. San Pedro de Atacama patrí k vyhľadávaným turistickým cieľom, pretože má strategickú polohu. Odtiaľto robia mnohé cestovné kancelárie 3-4 denné výlety džipmi do Bolívie, kde navštívia nádherné lagúny, vulkány a soľné pláne, ako aj kratšie jednodňové výlety do púšte Atacama. Preto je dedinka doslova prepchatá hotelmi, barmi a reštauráciami, obchodíkmi a cestovnými agentúrami. Ubytujeme sa v jednom z mnohých hotelov, ten, ktorý sme si vybrali, je prízemný, tvorený viacerými chatkami na rozľahlom pozemku s centrálnou recepciou. Konečne budeme spať v posteli! V prvom rade sa však pustíme do servisných prác na štvorkolkách. Po cca 2300 km je potrebné vymeniť motorové aj prevodové oleje, filtre a poriadne premazať stroje. Sfúkžeme to do večera a po sprche odchádzame na námestie na vytúžené chladené pívko a večeru.

10. deň

Raňajkujeme na námestí, užívame si horúce slnko a stretneme Slovenku - Mirku, ktorá tu pracuje v predajni suvenírov. Dáme spolu reč a poradí nám, aké výlety treba určite absolvovať po okolí. Samozrejme si dohodneme spoločnú večeru. Poobede vyrážame na ľahko v kraťasoch a dresoch na výlet do púšte Atacama po Mirkou odporúčaných atrakciách - Valle de la Lune (jedná sa o nádhernú oblasť v púšti Atacama ktorá sa veľmi podobá mesačnej krajine), Valle Morte (krajina s vysokými strmými útesmi a obrovskými dunami na ktorých sa dá lyžovať) či krásny výhľad do púšte - Coyote lookout. Užili sme si krásne, horúce poobedie a po zaparkovaní štvorkoliek ideme na námestie na večeru. Mirka mešká a tak sa najeme sami. Stretneme sa až v jednom z barov, kde sa to parádne rozbieha, karaoke je tu v oblúbe a tak sa všetci bavia na maximum, je tu kopec turistov, pekné temperamentné brazíľčanky... Po polnoci Mirke zvoní telefón, volá jej ruská priateľka Nataša a tak sa presúvame na druhú stranu mestečka na open-air diskotéku, ktorá začína o jednej. Vypustíme teda aj

my paru, tancujeme a pijeme do rána v slovensko-čilsko-rusko-brazilskej skupinke skvelých ľudí.

11. deň

Ráno spíme dlhšie ako zvyčajne a okolo obeda zbalení a naložení stojíme na pumpe a tankujeme. Vlado stojaci za mnou mi však ukazuje mláku benzínu v prachu pod mojou štvorkolkou. Zisťujem, že krycí plech medzi výfukom a nádržou sa v jednom bode odtrhol, medzi plech a nádrž sa museli dostať kamienky a po nekonečných kilometroch šotolinami mi 2 kamienky urobili diery do nádrže. Náhradnú nádrž nemáme a tak musíme rozoberať. V horúčave v prachu na pumpe odstrojíme plasty, dáme dole tlmič výfuku a krycí plech, vyčistíme a odmastíme nádrž a zalepíme diery dvojzložkovým lepidlom. Hádám bude OK. Lepidlo však musí 24 h schnúť a tak sa opatrne presúvame naspäť do hotela. Večer do San Pedra dorazia Poliaci na KTM - Sambor, Olla a Jacek. Skvelí ľudia, ktorých poznáme už roky a ktorí nám zabezpečovali transport našich strojov v minulosti do Ázie a aj teraz do Ameriky. Dáme si spolu steak a pri pivku debatujeme o tom, čo sme prežili a čo nás ešte čaká. Na nasledujúce dni máme veľmi podobný plán cesty. Cestou na hotel má Peťo defekt a tak lepíme.

12. deň - Bolívia

Dnes konečne vyrážame smer Bolívia! Bolívia je najchudobnejšou krajinou Južnej Ameriky a pritom sa tu príroda vybláznila v plnej sile. Jeden extrém strieda ďalší, čo ponúka ideálne podmienky pre dobrodružné cestovanie. A to je niečo pre nás. Ráno natankujem plnú nádrž a zisťujem, že nádrž tečie. Oprava nepomohla a tak vytankujem 10 litrov benzínu von a od teraz budem jazdiť len s polovičnou nádržou, aby mi benzín nevytekal ale len presakoval čo sa nedá odstrániť - spôsobuje to prelievanie sa benzínu v nádrži. Našťastie sú diery v hornej polovici nádrže. Hádám to tak vydrží. Vyrážame na colnicu. Colnica je priamo v San Pedre, takže rýchlo vybavíme čilských colníkov a pokračujeme ďalej smerom k Bolívii. Zo San Pedra je to dlhé, prudké a nádherné stúpanie, kedy za 2 km vystúpame do výšky 4600 m n. m. Bolívijské Altiplano býva často nazývané Tibetom Ameriky, čo je dané jeho nadmorskou výškou a tiež istou izolovanosťou. Táto náhorná planina rozkladajúca sa v nadmorskej výške 3800 až cca 4700 m n. m. pokrýva veľkú časť Bolívie a je ohraničená mohutnými vulkánmi, ktoré sa týčia do výšky vyše 6000 m n. m. Tunajšia krajina je naozaj unikát a na svete nemá obdobu. Po

vystúpaní do výšky 4600 m n. m. zastavíme pri plechovej búde, pri ktorej parkujú všetky džipy smerujúce do Bolívie a kupujeme vstup do Národnej prírodnej rezervácii andskej fauny Eduarda Abaroa (Reserva Nacional de Fauna Andina Eduardo Abaroa). Tento národný park je tu hlavne z dôvodu, že sa tu nachádza najväčšie hniezdisko plameniakov v Južnej Amerike. Pokračujeme ďalej smerom k bolívijskej colnici Apacheta, ktorá je od nás vzdialená ešte asi 80 km a na náhornej planine je poriadne zašitá. Musíme však oficiálne vstúpiť do Bolívie a tak colnicu hľadáme. Zastavíme sa pri Laguna Blanca (Biela lagúna) kde sa v nehybnej hladine jazera s bielym dnom odráža vulkán na protiahlom brehu. V nadmorskej výške 4500 m n. m. Okolitú krajinu lemujú desiatky vyhasnutých vulkánov - niektoré s typickým kónickým tvarom, niektoré s viacerými komínmi. Neďaleko sa nachádza ďalšia známa lagúna - Laguna Colorada, jedna z najkrajších lagún v tejto oblasti. Pri pohľade na Lagunu Colorada, ktorá je vďaka svojej farbe často nazývaná ako Červená lagúna, sa až tají dych. Toto vysokohorské jazero ležiace vo výške 4278 m n. m. sa rozkladá na ploche okolo 60 km² a jeho hĺbka nedosahuje viac ako 0,6 m! Je sfarbené nádhernou červenou

farbou a práve tu sú k videniu tie najúžasnejšie scenérie, ktoré môžete v Bolívii uvidieť. V tejto oblasti sa vyskytujú tri druhy plameniakov a to plameniak andský, ktorý je najväčší, plameniak čilský a vzácný plameniak Jamesov. S otvorenými ústami pokračujeme ďalej a až po dlhom hľadaní nachádzame colnicu. Colnica Apacheta sa nachádza vo výške 5033 m n. m. a aj napriek aklimatizácii máme čo robiť aby sme celý proces papierovačiek zvládli. Nepridá tomu ani teplota, ktorá je na colnici vysoká, je tam strašne horúco, využívajú totiž energie zdarma a kúrenie tvoria rúrky napojené na horúci gejzír. Po dobrej hodinke konečne vypadneme, prechádzame okolo ďalších a ďalších lagún ktorých tu je viac než dosť. Niektoré z nich, menšie či väčšie, v kombinácii s vulkánmi v pozadí, lamami, modrou oblohou či zelenou trávou vytvárali úplne gýčovité scenérie. Pokračujeme ďalej, až k vulkánu Uturunku a nájdeme si skvelé miesto na kempovanie pri potoku v závetrí vysokého brala. Stavíme stany, sem-tam si nás prídu obzrieť lamy a kuchtíme večeru. Pomaly za tmy dorazia poliaci na KTM, ktorí zahliadli náš kemp a tak pri dobrom vítku kečáme do noci a vychutnávame si krásnu hviezdnu oblohu južnej poglobule.

13. deň

Ráno sa rozdelíme, ja s Petom vyrážame ďalej na sever do mestečka Uyuni na okraji najväčšej soľnej pláne na svete - Salar de Uyuni. Dobrých 350 km nádhernou náhornou plošinou, skoro neobývanou, cestou meníme sviečky a meníme snímač tlaku oleja, v dedinke San Cristobal sa napojíme na hlavnú cestu, tankujeme a za dažďa valíme až do Uyuni. Zvyšní dvaja členovia našej výpravy sa spolu s Poliakmi vydávajú na výstup na vulkán Uturuncu. So štvorkolkami a motocyklami vyšli až do výšky 5760 m n. m. a zvyšných 250 výškových metrov vyšlapali. Tesne poobede dosiahli vrchol 6008 m n. m. a keďže sa počasie rýchlo zmenilo, utekali spať. Po náročnom výstupe prespali v zapadnutej osade Quetena Chico pod vulkánom.

14. deň

Okolo obeda sme sa všetci stretli blízko Uyuni na vrakovisku vlakov - Train cemetery. Okrem vrakoviska starých zhrdzavených neudržiavaných a posprejovaných lokomotív sa tu nenachádza nič zaujímavé, tak po hodinke ešte v Uyiny tankujeme všetko do plna a vyrážame na ďalšiu cestu - vyrážame na Salar de Uyuni. Soľná pláň Salar de Uyuni s rozlohou 11.000 km² patrí k najvyhladávanejším turistickým atrakciám Bolívie. Je to pozostatok prehistorického jazera. Jeho rozloha cca 100 km x 100 km je fascinujúca. Salar de Uyuni sa nachádza v nadmorskej výške 3650 metrov, kde je obklopená majestátnymi hrebeňmi Ánd. Vyschnutá a ideálne rovná plocha dávneho jazera je dnes pokrytá niekoľkometrovou vrstvou soli. Až k obzoru sa tiahne biela pokrývka, ktorá pripomína sneh. Celkový obsah soli v Salar de Uyuni je odhadovaný na 10 miliárd ton, z čoho sa každoročne vyťaží okolo 25 tisíc ton. Vyrážame na štvorkolkách smerom do stredu pláne na ostrov Isla Incahuasi a jeho kaktusový les, kde plánujeme prespať. Cestou sa zastavíme pri soche Dakaru urobenej zo soli, pokračujeme okolo hotela, ktorý je tiež postavený zo soli a smerujeme ďalej do stredu soľného jazera. Za pár minút už okolo nás niet ničoho, zrazu sme

uprostred „bieleho nič“ a letíme vyše 100 km/h oproti nádhorne zapadajúcemu slnku, ktoré pláva na bielom horizonte. Naozaj silný zážitok, zatiaľ najväčší na tomto tripe. V tejto časti Bolívie prší len veľmi málo. Pravidelne však raz ročne dochádza na Salar de Uyuni k záplavám. Stáva sa tak najčastejšie v januári, teda teraz keď sme tu aj my. V túto dobu pokrýje v niektorých miestach pláň na nejakú dobu voda a vznikne plytké jazero. Salar de Uyuni tak pôsobí ako najväčšie prirodzené zrkadlo na svete. Voda sa potom zase vyparí. Vplyvom kryštalizácie je celá pláň Salar de Uyuni pokrytá jemnou štruktúrou mnohouholníkov. S pribúdajúcimi kilometrami sa pomaly začína objavovať voda, musíme spomaliť aby silný koncentrát vody so soľou špliechal na podvozok čo najmenej, vody je postupne viac a stráca sa pojem dole-hore. Teraz máme nebo aj nad nami, aj pod nami. Po cca 50-tich kilometroch sme došli k ostrovu Isla Incahuasi, ktorý je husto porastený kaktusmi. Okolie ostrova je komplet pod vodou a tak hľadáme najschodnejšiu cestu. Na jednej štvorkolke vypovedala službu elektroinštalácia a tak ju Matúš ťahá na lane. Ráno to bude OK. Ostrov nie je veľký, prejdete ho naprieč za pár minút, ale je plný kaktusov. Najvyššie z nich sú vysoké 12 metrov a odhaduje sa, že najstaršie kaktusy sú staré 1200 rokov. Ráno si ostrov prejdeme. Teraz postavíme stany na okraji ostrova a v závetrí pri víniku debatujeme do neskoréj noci. Ráno si privstaneme, aby sme stihli východ slnka na soľnej pláni. Podarilo sa a vyfotili sme si nádherný východ slnka niekde medzi zemou a nebom.

Salar de Uyuni na nás zanechal obrovský dojem, je to niečo výnimočné a sme veľmi radi, že sa nám podarilo „dobyť“ aj tento highlight Bolívie. S Bolíviou však na tomto mieste nekončíme. Čaká nás ešte cesta na sever do 600 km vzdialeného, veľmi zaujímavého mesta La Paz, plánujeme navštíviť ospevovanú cestu smrti z La Paz do Coroica a pokiaľ budeme mať čas, pôjdeme pozrieť do Peru ospevované Cusco a slávne Machu Picchu. Ale to až v pokračovaní v ďalšom čísle. Viac fotografií na webe autora: www.stvorkolky.sk

SYMTEC™ HEAT DEMON

**Vyzbrojte sa na zimu
vyhrievanými doplnkami
americkej firmy Heat Demon**

Vyhrievanie sedadla

**Vyhrievané rukoväti
na ATV a MOTO**

**2/4-ZÓNOVÁ
REGULÁCIA**
V sade s vyhrievanými
rukoväťami a palcom

Vyhrievaná vesta

**Vyhrievané
vločky do obuvi**

**Vyhrievaný volant
na ATV : Arctic Cat
Polaris / Yamaha**

... a ďalšie doplnky.

Viac informácií na

www.aspgroup.sk

ASP Group s.r.o. - Oficiálny distribútor
doplnkov SYMTEC Heat Demon v SR a ČR.